

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 32.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ШАРАН.

(Наставак.)

Ана (из куће) Ој?!

Панта. Донеси тог шарана, кажем, јер ми ево ни овај не верује.

ПРИЗОР VIII.

Ана и прећашњи.

Ана (долази.) Каквог шарана?

Панта. Та немој се бунити, каквог шарана, шарана, што сам га ископао.

Ана. (Гледи га зачуђено.)

Панта. Та што ме гледиш, као да ме никад ниси видла. Донеси шарана.

Ана. (Са свим мирно.) Бог с тобом, а јо терету! човече, прекрсти се. Јеси л' ти при себи, какав те је шаран напао.

Панта. (Све се већма једи.) Жено, не мој се са мном шалити, ја нисам за шалу. Дај шарана да покажем сину. (Показује Станку место.) Ево ту, види, ту сам га ископао.

Ана. Ха, ха ха! — Шарана ископао!

Станко. Јао за Бога, бабо!

Панта. Таки у кућу по шарана, немој се ту претварати.

Ана. (Забринуто.) За име света, човече, шта је теби, де би ти шарана ископао!

Панта. Ху, триста вам мука ваших, та нисам ја ни пијан ни луд. Ту је шаран био, ту сам га ископао! Та оволики је као рука, све се праћао.

Ана. (Лупи длан о длан па оће да иде.)

Панта. (Јако љутито.) Та куда ћеш ти, заврзанко? Шта се ти чудиш, кад си та

сама узела, и однела да га печеш. Та стани, јеси л' чула, — дај шарана. (Повија је).

Ана. (Побегне на улицу).

Панта. Е, сад да нисам паметан човек, бих пукao од једа! Дао сам јој шарана у руке и сама се чудила, као што сам се и ја испрва чудио, па сад силом да ме утера у лаж.

Станко. Бабо, проводите л' ви шалу, ил' ви то баш озбиља кажете. Ја не знам шта да мислим.

Панта. Та мислиши што обеши, кад ја што својим очима видим, ту мени не треба доказивати. А, чекај, кујо, дођи само да ти ја покажем!

Станко. Ал' за Бога!

ПРИЗОР IX.

Ана, кнез, сељани, сељанке и прећашњи.

Ана. (Дотрчи са улице, за њом више комшија и комшиница; — после се све више скупљају.) Одите, људи, одите, помозите! Овај човек није при себи! Ево шта каже, да је ископао шарана.

Више њих. О! о! — Гле јако, гле!

Панта. Та не марим! Одите људи, слободно гледајте, не дам се ја здрав читав залудити. Сад сам га баш ископао, па оће, куја, силом да ми соли памет! Бре показаћу ја теби. (Пође к њој).

(Наставиће се.)

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)

(Наставак.)

Фонд ће се састојати: из капитала који ће нарасти десетогодишњим улогама из добровољних прилога; из завештања. Извори су му: интерес неприосновеног фонда; интерес осталих капитала; улози 2% од сталне плате свију чланова; дохотци од уметничких представа, који би се у корист фонда давали и при бојима морају чланови бадава суделовати; доходак од представе, коју ће позоришта давати једном у години у корист фонда, и т. д.

После мале почивке настави се онет седница. Председник др. Хуго Милер уступи место потпредседнику дру Левеу, јер је сам хтео да учествује у дебати, па одмах узе реч. Између осталога рече: „Закон о концесијама не можемо добити онакав какав желимо, јер је држава већ издала закон о радњама, па неће хтети издани закон повући натраг. Погрешка је садањем закону, што господа у државном сабору нису на чисто знала, шта је управо позориште; јер су држали да ћутуре могу стрпати калдрмцију и кипоресца, што оба раде с каменовима.“

По овом је навео како су многи садањи управитељи позоришта, да би навратили публику у своје позориште, удесили партер и ложе тако, да се у њима може и јести и пити и пушити, а тиме су обесветили достојанство позоришта, као школе за образовање и васпитање. Завршујући свој говор донео је предлог, који је усвојен: да се

државном сабору поднесе молба, да се закон о издавању концесије за позоришта подвргне ревизији, па да се у њему на по се тачно изведе „појам“ о позоришту.

Као што видите немачки државни закон стрпао је и позориште у занате, па га је сваком капиталисти од по муке добити. Ово је причинило те се распостреле по немачком царству многе позоришне и вишице и пушнице, у којима се игра комедијашлук и друге неслане лакрије. Боле им је дакле место 300 имати стотина позоришта, али ово би биле позорнице, а не као многе садање — просте рестаурације. На што Берлину 40, кад би, по речима Милеровим, довољно било 14. Овака назови позоришта стварају пролетаријат глумачки, који само понижавају достојанство глумаца — уметника.

У четвртој седници изабране су комисије за редакцију донесених предлога, водила се дискусија о другим мањим предлозима, за тим прегледани и потписани протоколи, изјављена захвалност председнику и осталима који су помогли да се ова скупштина оствари.

У осам сајата у вече био је банкет, па су се после на позив председникова сви дигли у реду кроз улице споменику пред позориштем. Пратио их по готову цео Бајмар. Прво су походили споменик хердеров, па онда виландов и учинили им пошту, па онда отишли споменику Шилера и Гета.

(Свршетак.)

A M A Z I N G T H E M

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Је ли писац одиста изнео једну друштвену ману пред нас? То ће порећи само онај, који није гледао оне суморне групе у пиварама и гостионицама, које се без спреме и без потребе по вас лени дан препириу о могућним последицама каквог политич-

ког догађаја, не разбирајући, да ли те последице знаде и онај, који је инсценирао те догађаје — а међу тим рад код куће дрема; слаба жена или не-вештко момче рукују њиме. То ће порећи само онај, који није испитивао какве љубне последице могу да донесу такви разни назори о каквој ни-

штавој ствари; порећи ће најзад онај, који не по знаје осветљиву и нарав српску и све прне стране, које је исписала та осветљивост у старој и новој историји народа нашег. Писац је врло скромај и умерен, кад он ограничава жалосне последице једне иштаве политичке „кавге“ само на два млађана лица, која се љубе, за то што је њихова светл још непомућена од ружних метежа светских. Ко је бољи народ, француски или пруски; ко има од њих више права да коле другога; ко ће кога најзад угњавити? То је подлога целога дела, а последица је права српска свађа, с добром дозом жучи; свађа, у којој се истиче сталеника мржња тако силна као обе вођујуће странке; мржња богатог занатлије против сиромашног чиповника, а у крајњој мери мржња человека према човеку, Србина према Србину. Зар то не зреди труда да нас позоришни писац мало искреје а сувише хад жртвујемо своју децу неоснованом гњеву своме? На срећу се младенци у комаду г. Трифковића досете једној шали — и они се првично посвађају, гњеван младожења иде Французима да пролива за њих своју крв, а несрећна љубавница хоће у пруски табор да завија ране. За ову трагикомију нису спремни наши политичари — они се гледају у забуни; ми се смејемо њиховој забуни, и за мало смеју се и они сами, јер увиде да су бранећи иштаву ствар на своју штету одиста смешни, те тако долази опште измирење, и т. д.

Као што видимо замисао је у овоме делцу озбиљна, озбиљнија можда него што се нама на први поглед чини; исто је и радња пуне збиље: комичан је само субстрат делања и с тога побуђује радњу веселости у гледаоцу. Заплет је прост, али природан; ситуације су пуне живота а дијалог је свеж. У делу нема великих сценских ефеката, радња се покреће мирно без праске, која је у модерној комици тако досадна, али тиме је баш на крају пријатнији утисак. Едину ману само приметимо у делу, која се у осталом лако може уклонити, а то је што на крају има сувишнога. Из онога момента где се на крају начело решава сходно идеји и саобразно нашем назору: да ваља бити свој, а не француски или пруски, те изазива наше пуно одобравање, публици је слабо стало с каквим ће се јелом зачинити то начело. То је што нам се чини сувишно.

А сад да се сетимо наших вредних представљача. Ми велимо вредних, јер општа глумачка мана, недовољно знање улоге, мање се појављује на нашој позорници него што то бива у општите. О томе нас је најбоље уверила Ј. Поповићева, која је у сва три комада одиграла своју улогу, а ни „запела“ није. Да богме као Кечевићка није нам била доста гравитетна пуританка — за то се хоће студија које нема у нас, — али за то нас је очарала као

Ката, приказавши нам једну карактерну слику пуну живота. Ружић је као Кечевић показао да анализе своје улоге, али ми мислим да би Кечевића ваљало представити с мање нервозности, а с више енергије, бар то писац наглашује више пута у своме делу. Као грунташ Петровић био је чиста слика из живота, — свака реч, сваки покрет беше па њему специфично српски. Суботић је тога вечера као Звекан показао, да нас уме задовољити и па шалливом пољу; само бисмо му световали, да остави маску на миру кад већ види да се допала публици — мало више по што треба и, лено маска постаје ружна. Недељковић се као Милан упирао да ствара ефекат онде, где га већ у самом раду има доволјно. То би се могло оправдати само тиме, што Милан зна, да је то што чини претварање, а лажично претерује, али бисмо га ипак световали, да се други пут прође оног напосла на крају, који стоји у опреци с целом заминшљу. На позорици ваља се често одрећи своје индивидуалности и чувати се стереотипности: ми смо у улози Милановој видели више Недељковића него Милана. Још бисмо подсетили Недељковића, да пази на своје руке кад игра, да ове не стоје у противности с осећајима ако већ не ће никако да их и оне илуструју по правилима. Зорић је као Николовић учинио ту исту погрешку што и Недељковић: он је био Зорић, јер Николовић је са свим другачија прилика. Ваљда је Зорић узео олако ову „малу“ улогу што обично глумци чине, али ту је погрешио пошто је то улога прилично тешка. Као Поповић беше Зорић доста добар. Рашић и Соколовић добро су лакрдијали, али то им не беше најбоља лакрдија, ишто су огрунули плед тако, да није добар био ни за зиму ни за кишу. Лукић нам је овога вечера као Ђука показао да се може и у комици дотерати ако буде за то имао воље. Ако код Станчића одрешеност на позорници иде руку у руку са студијом на дому, онда му можемо прорећи да ће бити ваљан глумац; он је као Кокан био пријатна појава, и његова Смиља (Савићева) може бити задовољна с њиме, као ми што бејасмо тога вечера с њоме. Ако је последња на крају, није за цело Маринковићка последња била у игри. Она је и у малој улози Јеце показала леп напредак своју позоришној вештини, и ми имамо код ње доста изгледа и бољему се надати.

Ваља нам на крају приметити, да је овога вечера Ружић последњи пут играо на позорници, која се већ толико година поносила њиме. И ако се нерадо праштамо с глумцем, који нам беше толико мио, ипак ваља да се тешимо тим, што смо њиме ојачали другу српску позорницу. Желимо му у новоме стану оно признање, које је до краја ужишао међу нама и које заслужује у пуној мери. Ј.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА.

ПРЕДСТАВА 32.

БРОЈ 21.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 25 ФЕБРУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI

ПО ДРУГИ ПУТ:

ПАРИСКА СИРОТИЊА.

ДРАМА У 7 РАЗДЕЛА, С ФРАНЦУСКОГ ПРЕВЕО М. И. СТОЈАНОВИЋ.

ОСОБЕ:

Петар Берније	Лесковић.	Полицијни чиновник	Лукић.
Андија Берније, син му	Јовановић.	Послужитељ на гвозденом путу	Иешић.
Шантроз	Брани.	Путник	Станчић.
Вилброн	Суботић.	Бернијерева	Ј. Маринковићка.
Фабије Рокфел	Недељковић.	Антоанета, кћи јој	К. Савићева.
Жуберт	Зорић.	Регина Биговљева	Ј. Поповићева.
Биго	Рашић.	Клодета	Л. Хацићева.
Јосиф	Хацић.	Алида Вилбрунова	Л. Маринковићева.
Први носач	Соколовић.	Пиљарица	М. Савићева.
Други носач	Живковић.		

Народ, путници, путнице, носачи и сватови.

Прва се радња збива 1840 године у Бордоу, а остале у Паризу 1855.

Г. Т. ЈОВАНОВИЋ, ЧЛАН НАРОДНОГ ПОЗОР. У УЛОЗИ АНДИЈЕ БЕРНИЈЕРА КАО ГОСТ.

Позоришни свирачки збор свираће при данашњој представи ове нове комаде: 1. У почетку симфонију: „Дете из облака,“ од Титла. — 2. Између првог и другог раздела увертиру у оперу: „Виљем Тел,“ од Росинија. — 3. Између другог и трећег раздела смесу из опере: „Месечарка,“ од Белинија. — 4. Између трећег и четвртог раздела: „Каватину“ из опере „Ернани,“ од Вердија. — 5. Између четвртог и петог раздела: „Поноћницу,“ од Јунга. — 6. Између петог и шестог раздела: „Дуо“ из опере „Il Trovatore,“ од Вердија. — 7. Између шестог и седмог раздела: „Арију“ из „Лукреције Борџије.“

У недељу 27 фебруара први пут: „РАЗБОЈНИЦИ.“ Драма у 5 раздела, од Фридриха Шилера, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5. н. а. вр. је то: у трговини Џере Попадића, Љаје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.